

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Szt.-István-tér 11. Kiadó: ifj. Wagner Antal könyvkereskedő.	Felelős szerkesztő: Dr. Szirmai Vidor ügyvéd.	Főszerkesztő: Dr. Reich Aladár orsz. képvis.	Főmunkatársak: Dr. Nyiraty János Dr. Valentin Emil	Előfizetési árak: Egész évre 6 kor. Fél évre 3 kor. Negyed évre 1.50. Egyes szám ára 12 fillér.
--	--	---	--	--

Rovás.

Nemzeti érzékenység. Így nevezte Pitreich lovag altábornagy ur közös hadügyminiszter azt a jogos és lelkes küzdelmet, amelyet egy esztendőn át a nemzet folytatott. Tovább mehetünk egy lépéssel. Nem csak a nemzet folytatta ez a küzdelmet, mert e szón sokan hajlandók ugyanazt érteni, amit a népen és néptörzsön: hanem az állam-má szervezett nemzet köztársasági alakjában folytatta a küzdelmet. Azért mondjuk, hogy köztársasági alakjában, mert ezuttal nem volt vele organikus egységben a király.

Sőt ime eléáll újra meg újra az ő leghívebb szolgálója, Pitreich lovag altábornagy közös hadügyminiszter ur és kijelenti, hogy forró óhajunk, jogos követelésünk, rózsás álmunk, melyet valóra szeretnénk váltani: minden, minden, csak „a ma oly rendkívül élesen kifejlődött nemzeti érzékenység.”

Eléáll és beszél a népekről, amelyeket Ausztria-Magyarország magában foglal. Fejtegeti, hogy az osztrák-magyar hadsereg a monarchiában foglalt összes

nemzetek (német, magyar, lengyel, cseh) közös hadserege. Minden megkülönböztetés nélkül.

A hadsereg szellemét tökéletesnek találja, reformokról hallani nem akar, a tiszteket nem helyezi át, Tiszát leszólja.

Ezt az embert fizetjük mi! Ez az ember merészel hivatkozni beszédében Deák és Andrássy intencióira! És arrogálja magának a jogot, hogy ő ezen intenciók igazi interpretátora!

Az iparosok nyugdíjüggje.

Egy jól megküzdött munkásélet hanyatló napjaiban kiérdemli az ember a pihenőt. A nyugodalmas öreg napok minden józanul gondolkodó embernek ideáljai lehetnek. A tisztas munká emberéi, az iparosok tömege, sívár kétkedéssel néz a jövő aggkor elé; mert a korszak olyan, hogy a legtöbb ember, a legnagyobb szorgalom mellett sem gyűjthet olyan önálló birtokot avagy fekvő vagyont, hogy abból agg napjaiban bármily szerény nyugodalmas megélhetést remélhetne az iparos pályán. Egyáltalában oly kényszerült az iparos

pálya, olyan a kezdő önálló iparos helyzete, hogy minden nagyobb vagyon, minden megfelelő tőke nélkül, főleg a saját keze ügyességére és egyéni szorgalmára van utalva arra nézve, hogy tisztességesen átküzdhesse a munkabíró életkort. Azután fokozatosan következik a hanyatlás kora, a mely még jó, ha nem a teljes nyomorral végződik; az öreg korral a nélkülözések napjai okvetlen beállanak. Midőn azután kifordul kezéből a szerszám, kiesik szájából az utolsó falat kenyér is. Hány jóra való oly iparosa van ennek az országnak, akik vagy feltartóztathatlanul hanyatlának az ínség felé, avagy már el is jutottak oda?!

Ha már évek előtt megértették volna a kor intő szavát, ha fel tudtak volna emelkedni a kötelességérzet azon magaslatára, a hová most kezdenek feljutni az ország kézműiparosainak ezrei: akkor ma már milliókra menő tőkék volnának összehalmozva a most érdekeltté vált korbéliek számára; mert nem pusztán azon fillérekre kell számolni a nyugdíjalap gyűjtésénél, amelyet az iparosok személyenként össze fognak rakni; mint-hogy az ily jótékony emberbaráti köz-célra szentelt tőkék gyűjtésénél meg-rezdül az emberi részvét húrja és olyan előre nem is remélhető helyről történ-

TÁRCA.

Berlintől Stockholmig.

— Utirajz. —

Írta: **Vértesi Károly.**

(Folytatás.)

Fa-úsztatás. — Fa és gyufa. — Gránit bőven. — Lund — Élénk állomások. — Kendőlobogtatás. — Vasúti restaurációk. — Alfvesta szépe. — Linköping, Norsholm — Norrköping, a svédnek Manchestere.

Hepehupás területen a fenyők országában hol felszaladunk, hol meg abból lejtősen kifutunk; a sudár egyenességű fenyőtörzsek nehéz, kemény ága, téli hónyomástól csüng le. A játékos levegő végig hullámszik az ágakon, fölemeli, leereszti, megbólintja a sziklás vidék díszét. Hegyek üde ligetei, tájak berkei, dombok erdősége, nyájas vidékek. Nyulirányban ugrik ki egy vad, de csakhamar eltűnik, nyáron minden bokor menedéket ad. A barkások rendjéhez tartozó ezüstfehér héjju nyírfák, mint viaszgyertyák, száz fajban,¹⁾ mindig ki-

1) A föld hátát borító erdőségből legtöbb jutott Svédországnak. Az ország területének kétötöd részét erdő borítja. Oroszország következik utána a terület 37 százalékkal, Ausztria-Magyarország 30, Németország 23, Norvégia 21, Svájc 20, Franciaország 18, Belgium 17, Olaszország 14, Spanyolország 13, Hollandia 7, Dánia 6, Angolország 4 százalék területtel, mely tűzifára sem elég.

sérnek az utunkon, tehát ott van a betulácaék ezüst erdeje akkor is, mikor fölvergődünk, akkor is, mikor lecsúszunk. Sok szép tárgy faragnak ebből a legéjszakibb fás növényből, nevezetesen a csomorjából, mely svéd liliumfa név alatt ismeretes, tetszetős szelencéket csinálnak, melyeket lépten-nyomon árulnak. Mértföldekre terjedő erdők, rengetegek sötétzöldje, közbül erdőtisztások.

Olyan hegy, mint a mi Kárpátunk, egy sincs, fa, rengeteg mennyiségben áll rajtuk, kincses bánya a föld felületén. Komor, egyenes törzsek, a mesgyn túl terjeszkedő ágak. Szinte kár, mikor a fejszeél kivágja, fejszefok az ég felé álló magas fákat megdönti. Dolgozik a fűrészmalom, ács- és esztergályos mesterség, de pásztoroknak szilaj kiabálását itt nem hallod, amely fölveri nálunk a pusztá csendjét. Ostorvégén nem csattog-pattog a durrantó.

Az erdőség fáját, úsztató vállalatok kisebb, de ragadó folyókon — melyek télen jeget görgetnek a hátukon — csak úgy vízbe vetve továbbítják. Ragadja a folyó sodra. Lomha folyóvíz itt nincs, ha van is, látható kanyarulata. Egész vagyont sodor magával a víz sebje, hogy azt más helyen még értékesebbé tegye. A folyón keresztbe rakott szálfákkal megállítják, az úszó fát kifogják. Amit fel nem dolgoznak, elhordják mélyen be Német-

országba, kitűnő minősége végett keresett a világcacokon; a kedvelt svéd gyufát¹⁾ elviszik talán a világ végére. A könnyen hasítható kőrifából gyártott gyufa, faskátulákba rakva, nagy mennyiségben hagyja el az országot. Évente 8—10 millió térül meg a 27 gyűjtőgyár dolgozáért.

Vad vizek riadnak fel, tombolnak a kőhegyek rovátkái között, minden irányban ugranak, sziklát ostromolnak. Párává foszlanak, de ismét összegyűlnek, tovább hömpölyögnek. Itt vizes moraja, ott zengés, örökös zsolozsma. Malmok zuhogása, kerekcsikorgása hallszik. Kelepelő golyát, zizegő nádat nem látok. A patakokból sok víz habzik le, a keskeny és széles vízmosások szárazak, útszéli, napsütötte tóvizek tükre csillan fel. Csodálatos barlangok tátognak. Utmentén kőtuskók hevernek, itéleti idő hordta le a hegyekről, vetette ide.

Granit bőven van, széthordják egész Európába, főleg Német- és Oroszországba. Hidak építéséhez kitűnő anyag, tudják eléggé értékelni. Nálunk a budavári honvédszobor wir-

1) Kén nélkül, vörös phosphor, krómsav és káliumból, amely könnyen gyulad a vörös phosphorral bekenet dobozon. Téves vélemény az, hogy a svéd gyufában nincsen phosphor, mert enélkül nem tudnak gyufát gyártani.

nek adományok, amelyek gyakran felülmúlják a szabályszerű önszegélyezés utján begyűlhető összegeket.

Tudjuk, hogy nehéz ezt a nagyjelentőségű és véghetetlen messzeható horderevével bíró kezdést egész nagyságában mindenkivel megértetni, de a mi kötelességünk odahatni, hogy legalább azok értsék meg a dolgot, kik sívár helyzetükben még nem fásultak el annyira, hogy az önszegélyre való törekvés üdvös voltát meg ne tudnák érteni.

Meg is érti ezt az ország iparosainak színe-java egyáltalában, mert országszerte megindultak már a különböző ipari központokon alkotandó nyugdíjintézetek megteremtésére vonatkozó mozgalmak. Az ész, erő és jó akarat ily nemű széles körben való megnyilatkozása azt jelenti, hogy az eszme immár nagy tért hódított, és rövid idő alatt testet ölt, megvalósul; csak is ernyedetlen kitartás kell a vezetőkben, hogy lankadatlan munkásul megalkossák a kerületi iparos nyugdíjintézeteket.

Maga a kormány a legjobb akaratallal szemléli és erkölcsileg már is támogatja a mozgalmat. E tekintetben semmi jogos panaszunk nem lehet. Csupán rajtunk áll, hogy lassúbb, vagy gyorsabb menetben közelegjen a hazafias emberbaráti törekvés a kitűzött cél felé. Csupán az iparosok ezreire áll, hogy megértsék azt, hogy itt csak akarni kell.

Az iparos nyugdíjintézetek kerületenkénti felállítása a legjobb eszme, mert az agitációt csak így lehet létre hozni, sikerre vezetni. Az, hogy némely kerület iparosai majd gyorsabban fogják az ügyet fejleszteni, az eszmét elterjeszteni, az nem lesz hátrányos a nehezen mozgó kerületekre nézve; ez ösztönül fog szol-

gálni a csüggeteg módon maradozókra. A kezdeményezés nagy munkáján immár túl vannak az ország iparosai. Tehát csak kitartás!

B. I.

Az O. M. K. E. programja.

Irta: Schön Ödön.

Az elmúlt vasárnap alakult meg az Országos Magyar Kereskedők Egyesülete Budapesten az ottani összes kereskedelmi ágak legelőkelőbbjeinek nagyszámú részvételével. A napi sajtó minden orgánuma élénk figyelemmel kíséri a mozgalmat, mely hivatva van úgy a főváros, mint a vidék egész kereskedelmét egy táborba összesíteni, közös érdekeit felkarolni, és eljárásukat egyöntetűvé tenni. A rokonszenves hangok mellett, melyek itt-ott felhangoztak, nagyon sok a kicsinylő, a tréfáló hang, mely a mozgalmat a kereskedelem sokoldalúságára való tekintettel, teljesen hiábavalónak véli.

Nem tűztem ki magamnak célul a sajtó ezen részével való polémiát, de mielőtt rátérnék az Omke programjának ismertetésére, megkísérlem a társadalmi politika mai helyzetével, előreláthatólagos fejlődésével indokolni azt, hogy az Omke megalakulására szüksége van nemcsak a magyar kereskedőnek, de a magyar társadalomnak is.

A jövő küzdelmei nem a közjogi politika, hanem a társadalmi politika térére fog eldőlni. Azon hatalmas nemzeti felbuzdulás, a nemzeti önérték oly impozáns megnyilatkozása után, mely a politikai pártokat az elmúlt évben, ha nehéz harcok után is, és ha még nem is a kellő mértékben, de már észrevehetőleg egy irányba kezdi terelni, bizvást következtethetjük, hogy a közjogi harcok utolsó csatájának előestéjén állunk. Két lusztrum nem folyhat le és ez a harc eldőlni és előreláthatólag a nemzeti aspirációk teljes diadalával.

És ekkor mi is belépünk Európa azon államai közé, kiknek legjobb munkaerőit, legdrágább idejét nem köti le, nem veszi igénybe

az általános nemzeti jogok kiküzdése, hanem meg fog kezdődni a harc az osztály és osztály között, megkezdődik az érdekek háborúja és kezdetét veszi nálunk is a döntő csata, mely az emberiség teljes egyenlőségeért fog megküzdeni. Meg fognak indulni annak a harcnak komoly küzdelmei, mely a porondon találja a kötött birtokok tulajdonosait a kisközpontokkal, az ipart és kereskedelmet mindkettővel, és az egész osztálytársadalmat a szociáldemokrata eszmékkel, a jogtalan néppel. Jaj minden csoportnak, mely a maga fegyvereit előre ki nem élesítette, amely táborát előre jól nem szervezte. Irgalmatlanul fog a társadalmi érdekek harcában elpusztulni, remény nélkül a feltámadásra. Szervezkedni kell minden osztálynak arra a végküzdelemre, mely hivatva lesz a még fenálló hatalmas egyenlőtlenégeket eltörölni, és amely végeredményében el fogja érni, mert el kell érnie azt a végcél, melyet az eszményi szocializmus tűzött ki maga elé, melyben egyenlő lesz az ember az emberrel, melyben egyforma joga lesz a férfinek a nővel, és amelyben el fognak tűnni a nemzetiségek ellentétei is.

De kell, hogy ezen harc készen találjon minden osztályt, a dominiumok tulajdonosait az agráristákkal, a merkantilistákat, a szocialistákkal, mert aki nem kész idejekorán a felfegyverkezéssel, az el fog tiportatni a küzdelemben, olyannyira, hogy abba többé szava nem lehet.

És ezért jogos a kereskedelem szervezkedése, mert ha foglalkozásuk részleteiben esetleg különbözők is kicsinyes érdekeik, de a nagy jogok kiküzdésében közös célt képez.

Ha az a program, mely vasárnap hirdettetett ki a Lyód oszlopai alatt, sok üres frázist, sok kiforratlan gondolatot is tartalmaz, mégis megérdemli az összes kereskedők támogatását, mivel ami benne van, az is elegendő első lépésnek és a többi majd kiforr, majd kialakul az idők folyamán.

A tizenkét pontból álló program első hat pontja feladatul tűzi ki a kereskedelem egyesítését, a kereskedelem érdekében való befolyását a választásokra pártállásra való tekintet nélkül és a gazdasági erőforrások fejlesztését.

Ez tartalma a tizenkét pont felének, de ha

bói svéd grániton áll; Berlinben nagyon használják.

A vasuti kisebb állomások körül nincsenek házak, legföllebb majorság, de a nagyobb állomásokon élnek az emberáradat, riktó színű nemzeti viseletben svéd nők sétálgatnak, csoportosulnak, nem sétálhatván falumentén, ugylátszik ez a mulatságuk. Piros arcukhoz a nefelejts-kék szemükhöz nagyon illik a dús szőke haj, mely gyakran szőgszínbe megy át. Ismerőst, ismeretlent, idegent egyaránt kendőjük lobogtatásával üdvözölnék, kézfe mozgatással köszöntenek. Jól áll nekik ez a barátságos viselkedés. Egyképpen teszi ezt az időviselt anyóka és a csókos unoka.

Néhány kisebb várost láttunk az utvonalon, melyek itt nagyváros számba mennek. A síkságon messze ellátzó egyetemi város, Lund, püspöki székhely, termékeny vidéken 15.000 lakossal. Nevezetességeihez járul a 120.000 könyvből álló könyvtára. Kettős tornyu, a XII. század elejéről való székesegyháza, valamikor az egész Skandinávia metropolita temploma volt, itt székeltek a régi érsekek.

Alfvesta állomás jó vendéglőjében csapós kannákban vár a meleg tea, kávé. Egységes árért akármennyit ihatunk. Egyik Brännvinsbord-ot harapdál, a másik Smörgåsbord-ot. Magyarra le sem tudom hamarjában fordítani, de az előbbinek Brantweinsbrot, az utóbbinak Schmirkäsbrot a német jelentése. Már az utvonalon észre lehet venni, hogy az Éjszakra lakó emberek napjában többször esznek, sőt sokat esznek. Ebből le is vonhatjuk legott az egyik következtetést, hogy az ételmi cikkek nem olyan táplálók, mint a mieink. A

másik következtetés, amely az éghajlati viszonyokkal jár, önként áll elő.

Svédországban a vasuti restaurációk nincsenek bérbe adva, állami kezelésben vannak. Jók és olcsók, minden arra vall. Legtöbbnyire leányok szolgálnak ki. Szemérmetlen képes levelező lapok árulása helyett, találunk itt és a Jerningshótelben, Bibliát. Szívesen beszélgetnek a vallásról.

A perronon embercsoportosulás. Nézik a délibb országokból jövő idegeneket, fejüket folytonosan ide-oda fordítják. A nőcsoportban egy aranyhaju, bájos, üde teremtés, pompás nemzeti viseletben pompáz. Szemem rátapad a svéd föld egyik legszebb gyöngyére. Irónak, költőnek, festőnek muzsája lehetne. Szeme elámult, beletekintek, azután megrebbent, mikor felé irányul a sok tekintet. Nincs virágos szó, melylyel kifejezhetném deli szépségét. Vesta szűz papnői lehetnek ilyenek barnában, amilyen Alfvesta szépe volt, szőkében. Röstellés szállja meg s belepirul a szeme fehérjéig, hogy ránézzünk. Gyönyörű, aranyszőke fejét leereszti, majd szelid, szűzies arcát a kezébe rejt. Felpillantva, eltűnt tőle a mosoly, szeme mélére révedez kérdően. Ellibeg, mint a megriadt madár. Társnői háta mögé lopózkodik, oda lapul hozzájuk az esenkedő kis szégyellős, de ismét előkerül; barátnői, akik vele a szépség égi adományában nem vetélkedhetnek, kiadják a szemlélőknek. Kifogástalan szépség, valóban éjszaki Venus-alak, melyet körül rajonganak; beragyogja lelkünket. A szépség csalhatatlan ismerőjét is hódolásra készíti. Égszínkék a szeme, cseresznyepiros a csókra termett ajka, rózsás a bájos arca, gyümölcsnek nincs az a finom hamva. Gyönyörsor a

foga, a legügyesebb fogműves se tudna megrendelésre csillogóbb vendégfogat készíteni. Selymes a piros pántlikás szőghaja, mely keretül szolgál tökéletes szépségű képéhez. Csak Svédországban láthatunk ilyen harmatos testű mezei liliumot. Gyönyörű tagjaival a legszebb nő volt, akit svéd földön láttam. Ama bizonyos sárga ércdarabkákra, melyekből volt az ékszere, nem volt semmi szüksége. Az ifjuság ilyet ne viseljen, szolgáljon az az öregség palástolására. Annál jobban ékesítette őt csipkehab ruhája és azon a hihetetlenül finom himzés munka, melyen elenyésztek az öltések. Így maradt emlékezetemben Alfvesta. A leányos öröm és a restelkedés egy képen.

A nap felkapaszkodva, magasan állt már az égen, de a felhő fátylak mögött vészett fényéből.

Linköping faházaiból kiemelkedik a nagy templom; azon jelentőséggel bír, hogy az upsalai után, legnagyobb az országban.

Norrsholm, kilátással a Roxen-tóra. Stockholmból visszajövet itt szándékozom kiszállni a Göta-csatornát megnézni.

Norrköpíngnél (mond Norresöping) sőt a városban magában a vízdús Motalla folyó képez gyors folyásában eséseket. Altató, akik megszokták, ébresztő, akik nem. A vizesések hazájában már az út elején fölötte érdekes látvány a víznek gyöngygyé válása. A várost, gyárai és élénk kereskedése végett elnevezték svéd Manchesternek. Gránit- és gneiszt sziklák magasságai, kanyargó vonatnak mélységek fölötti járása, borzadályos letekintés, majd fenyves erdők rengetege, csurdogáló vizek. Ritka a virágtól tarkázó mező.

(Vége köv.)

a program felének is tartalma volna, úgy még ezekért a sorokért is kár lett volna, melyeket eddig leirtam.

De annál tartalmasabb a program másik fele.

A 7-ik pont határozott férfias állásfoglalás azon szövetkezetek ellen, melyek egyházi személyek jogosulatlan befolyása alatt állanak. Erőteltjes, határozott szavakkal van megszerkesztve, helyesen felismerve az a hátrányos jelenség, hogy nincs az egyháznak semmi keresni valója ott, hol kereskedelemről van szó, elegendő, sőt tulsok a szellemi befolyás is, káros az anyagi és elítélendő. Magvas, erőre valló programmpont ez, mely a szövetkezetek szomorú viszonyait tekintve megérdemli, hogy e kérdéssel legközelebb külön foglalkozzunk.

A három következő pont védi a nemzeti munkát, a hazai ipart, tájékoztatja fontos kérdésekben a kereskedőket és részt óhajt venni a kereskedelmi szerződések előkészítésében.

Mind oly pontok, mind oly irányzatok, melyek hiányát nemcsak a kereskedők világa, hanem az egész ország sajnosan nélkülözött már eddig is.

A 11-ik pont nagy célt tűzött ki maga elé, mely szintén külön tárgyalást érdemel. A konzulok szolgálják a magyar érdekeket is alaposan és kereskedők küldessenek ki szak tudósítókat.

Az utolsó pontban felajánlja a szövetség a kereskedőknek támogatását a kereskedelmet érdeklő és anyagi ügyeiket érintő kérdésekben.

Amint látjuk e programmó végleges nem lehet, de első lépésnek jobb a semminél. A kiháromozott fontosabb pontok maguk elegendők, hogy komolyan foglalkozzunk vele és törekedjünk arra, hogy ezek minél előbb megvalósítsanak. Kezdjük el mi is a szervezkedést, álljunk be buzgó harcosokként abba a seregbe, mely ismét hivatva lesz egy nagy társadalmi egyenlőtlenséget eltörölni, elsimítani, hogy ezzel is elősegítsük azt a célt, mely a távolban mindenki előtt kell, hogy lebegjen, az összes emberek teljes egyenlőségét.

Felolvasás a takarékoságról.

Lissák János bajai néptanító folyó hó 10-én az alábbi felolvasást tartotta:

Kedves Szülők!

Mélyen tisztelt hallgató Közönség!

Néptanító vagyok, más szavakkal a szülők helyettese, kiknek a reám bízott legdrágább kincseit: édes gyermekeiket 35 év óta állandóan oktatom és nevelem. Szeretek a szülőkkel találkozni, velük gyermekeik természetét fölött értekezni, hogy minél tökéletesebb munkát végezhessek. De a találkozásnak mégis sok akadály van, azért elhatároztam, hogy időnként, legfőképpen a téli vasárnapi délutánok óráiban ide kérem be a szülőket, hogy gyermekeik oktatása és nevelése érdekében itt egyet-mást megbeszélhessünk. Talán megengedik, hogy én vegyem át a szót, én fejtsen ki nézetemet, melyről azután Önök is szívesek lesznek gondolkodni és a helyes gyermekeik javára értékesíteni.

Annyi bizonyos, hogy küzdelmes életünk van nekünk, de még küzdelmesebb élet vár gyermekeinkre. Azért kell, hogy olyan oktatást és különösen olyan jó nevelést nyújtsunk gyermekeinknek, hogy az élet nehézségeit, viszontagságait győzedelmesen leküzdhessék és önmagukat boldogítva az édes magyar haza boldogítására békés szorgalomban élhessenek.

Ez alkalommal a takarékoságról fogok értekezni, melyre egy anya így oktatta gyermekeit: Becsüljétek meg gyermekeim az időt, a pénzt, az eledelt, a ruházatot, az egészséget, a kenyérmorzsákat és akkor boldogok lesztek. És annak az anyának igaza volt. Mindenek előtt az idő az, melynek minden percét jól fel kell használnunk és hasznosra fordítanunk. Jellemző az idő értékesítésére nézve a következő eset: Egy magyar ember Hollandiában járt az ottani gazdasági viszonyok, intézmények tanulmányozása céljából. Mindenütt látott haladást, de különösen egy

helyütt talált sokat, amit megfigyelni, tanulmányozni akart. A tulajdonos szívélyesen fogadta, és megmutogatta neki a tehenészetét, a sajtkészítést, a méhészetet, a baromfi udvart, de meg a gyümölcsöst is, ahol a termékenységre előidézésére a fák kövekkel, téglákkal voltak teli aggatva, megrakva. Majd meg köszönetet mondva távozni akart, de a hollandus megállította és azt mondta neki: Uram! az idő pénz. En Önnel fél napot töltöttem. Ön ezért egy tallért fizet. A magyar ember megfizette a talért, és okulásra leírta könyvében, hogy mi is tanuljuk meg az időt felhasználni, megbecsülni. »Az idő repül« szoktuk mondani. Ami elmúlt, azt vissza nem varázsolhatjuk. Az idő felhasználásánál első kellem, hogy azt a munka, a pihenés, a szórakozás tekintetéből előre — jól megfontolt észszel — arányosan felosztjuk. A gyermek tanulja meg és legyen hozzászoktatva a rendszer lefevéshez és a rendszer időre való felkészüléshez. Alvás hosszúságát állapítsuk meg ezzel a kifejezéssel: Addig aludjál, míg a munkaközben elveszett erődöt vissza nem nyered. A gyermek feküdjék le mindjárt este és keljen föl mikor virrad. Az idősebbnek már 6—7 óra elég, aki többet alszik, illetve fekszik, az ellustul és tunyává válik. Az éjjelezés ártalmára van mindenkinek, de legfőképpen a gyermekeknek, azért attól őket óvnunk kell. Munkára nézve az időt esténként osszuk fel. Az apa, vagy anya már este mondja meg kinek-kinek, hogy holnap mit fog dolgozni és amit munkára kijelölt, azt számon is kéri. Hanyagságot, munka elhanyagolást meg nem tűr, hanem azt utánpótoltatja, esetleg büntetéssel meg is torolja. Ugy a munka menetében, valamint mindenben rendet tart és azt gyermekeitől is szigorúan megköveteli. Rendetlenség sok kárral jár, ellenben a rend, a rendszeret már fél takarékoság. Legyen meg azért mindennek a maga helye, hogy ha kell, azt azonnal megtalálhassuk és használat után ismét oda vissza is tehessük. Keresgélés, kutatás ki van zárva a rendszer háznál. Munkálkodásunk egyik legfőbb célja, hogy a megélhetéshez szükségesekre a pénzt megkereshessük. Hát a jó egészség, munkásság és kitartás mellett meg is tudjuk azt keresni, de sokszor esünk abba a hibába, hogy nem tudjuk azt jól beosztani és éppen akkor nincs, mikor nagyon is kellene. Az én szerény nézetem az, hogy a kiadást szigorúan a keresethez, a bevételhez arányosítva kell megállapítani. Aki többet költ, mint a mennyit keres, az a nyomorúság lejtőjén halad. De többet mondok: amit naponként keresünk, abból mindig félre is tegyünk valamit, hogy a betegség, a munkahiány esetében legyen mihez hozzányulnunk.

A felesleges cikkekre, cifrázkodásra, lakmározásokra ne adjunk ki semmit. Egy okos anya a cifrázkodásra hajló leányának ilyen leckét adott: a szép, cifra ruha nem tesz szebbé, sőt megszólásra, lenézésre ad az embereknek alkalmat, ha pedig csunya volnál, akkor is nem a cifra ruha, hanem a jóságod, szíved, lelked tisztasága, jámborsága fog kedvessé tenni.

Az étkezésnél szintén sokat lehet megtagarítani, és még jól is lehet táplálkozni, ha értünk hozzá. A szorgalmas, munkás és józan apa megszerezni törekszik a mindennapi kenyérré való, de csak az okos, a takarékosághoz, a helyes beosztáshoz értő anya kezében válik az áldássá. Az anya teljesíti a napi kiadásokat, ő rakja félre a télre való, ő rakogatja az őiban levő két malacba a keresetnek főlősleges részét, ő tudja mikor szabad kissé jobbal élni, ő tudja, hogy mi és hová kell. Igenis az anya a lelke a ház boldogságának, és őre a férje, családja jólétének és egészségének. És ahol ilyen jó, gondos, takarékos asszony vezet a házat, ott a családi boldogság, az állandó béke, az annyira szükséges szeretet, egyetértés honolja a házat. Ott a férj józan életű, mert kedves nevének szeretete, gyermekeinek jövő boldogsága ezt így kívánja tőle. Mindezek után eltalálhatják a kedves hallgatók, hogy a takarékoságra való reá szoktatásnál a szülők, de leginkább a takarékos anya viszi a főszerepet.

Az ő példás eljárása rátapad a gyermek lelkületére, ez megszokja a takarékoságot, vérévé, természetévé válik, kiviszi magával a legboldogítóbb örökség gyanánt a jó-

vó életbe és átadja ő is örökül a következő nemzedéknek. Hát az iskola, a tanító mit tehet a takarékoság fejlesztése érdekében? Sokat tehet, tesz és tennie is kell. A tanító egyrészt ellenőrzi a gyermekek tanszereit, ruházatát, megdicséri, kiemeli azokat, a kik tanszereiket, ruhájukat megbecsülik és nem rongálják, megfeddi, megdorgálja, akik piszkosan járnak, akik a tanszereiket szaggatják, pusztítják, másrészt a takarékoság ápolására vonatkozó olvasmányokat, az erre vonatkozó egyéb esélyeket akként tárgyalja, hogy azokra is hasson, kik a takarékoságból otthon édes keveset tudnak elsajátítani.

Fogjunk tehát össze az oktatás, a nevelés terén. Támogassa a szülői ház is az iskolát a fentebbiek szerint és akkor a nemes cél elérve, biztosítva leend. Meghonosul köztünk is a takarékoság, melyre a jelen drága világban mindnyájunknak égető szüksége van, hogy a mainál boldogabb jövőbe juthassunk. Tehát akarnunk kell és úgy lesz.

Színházépítés.*)

Írta: Lovass Zsigmond.

Ha hazánk valamely városában azzal a rendszerint jól megérett tervvel foglalkoznak, hogy a színművészetnek, a kulturtényezők egyik legfőbbjének állandó, méltó és díszes otthont, egy új, a kor minden igényének megfelelő, modern színházat emeljenek, akkor, — különösen a vidéki városok intelligens és színpártoló közönsége azt rendszerint oly lelkesedéssel fogadja, az ügyet oly érdeklődéssel és ügybuzgalommal karolják fel, a polgárokat e gondolat annyira leköti, hogy minden más közügy, legalább jó időre, e mellett háttérbe szorul. A vezető férfiak alaposabban foglalkoznak a megvalósítás, a terv részleteivel, mindenki tudását, tapasztalatait egy-egy jó tanácsal vagy legalább szíve szeretetével a nemes ügy iránt érvényesíteni akarja.

A színház egy oly dédelgetett tárgygyá lesz, mintha mindenki önönmagának egy kedves otthont emelne; a melyért a hazafias közönség nagy anyagi áldozatra is kész.

Most is több vidéki város áll e kérdés megvalósítása előtt. Így Baja, Győr, Kolozsvár, Szombathely, Veszprém. N.-Károly stb. és azért időszerűnek tartom e kérdéssel foglalkozni.

Egy színházépítés gyakorlati megvalósítása azzal a tanulmányval kezdődik, hogy a legújabb épült, körülbelül hasonló igényű színházakat kik építették, mily berendezésűek és mibe kerültek.

Nemcsak külföldön, de nálunk is a legtöbb színházat az ismert bécsi színházépítő Fellner és Helmer cég építette. Így Fiume, Zágráb, Szeged, Kecskemét, Pozsony, budapesti Népszínház, Vigaszínház, a Fővárosi Orfeumot, és legutóbb a nagyváradi Szigligeti-színház-at; — és e cég neve minden újabb színházterv és építésnél kísért. — Tagadhatatlan, hogy a legújabb színházak célszerű berendezés és a modern technika sok vívmányával épültek; — de mindamellett nemcsak a legtöbb, de sőt a legújabb épült nagyváradi is, — mely pedig a város nagy intelligenciája és áldozatkészsége folytán rendelkezésre bocsátott nagy építési összegből — 700,000 kor. — mintaszerű lehetett volna, — bővelkedik hibákban.

Jó színház építése az építész egyik legszebb, ha nem is könnyű feladata; de nem is oly nehéz, melylyel a kellő átgondolás és tanulmány után sikeresen meg nem küzdhetne; hisz minden új feladat külön tanulmányt,

*) A bajai színházépítés küszöbén melegen ajánljuk megismerésül a színiügyi bizottság figyelmébe ezt a szakavatott kezeiből eredő cikket. Szerk.

önállóságot, invenciót, egyéni alakítást igényel. Ahhoz, hogy magyar építészeinknek alkalmuk legyen e téren is tettel beigazolni kiváló képzettségüket, első sorban az szükséges, hogy a városi hatóságok az építész ezen ideális feladatának sikeres megoldásához a bizalmat csak előlegezzék, és ne vallják ama nézetet, hogy miután színházat eddig nem épített, azért e kényes feladattal meg nem bízható. Gyakorlott építésznek ily feladatnál az szükséges, hogy néhány modern színház praktikus berendezését, fogásait, de egyszersmind hiányait tanulmányozva, azt az új mű javára értékesítse, hogy ezután a meglevőknél jobbat, tökéletesebbet nyújtson.

Amidőn a következőkben a színházépítés főbb elveiről szólok, nagy vonásokban bemutatom a Fellner—Helmer bécsi színházépítő cég által legújabbán épített nagyváradai »Szigligeti-színház«-at, mely klasszikus szépsége és modern berendezése mellett *sok hiánnyal bír*; ez utóbbiakra különösen azért utalva, annak számos hiányára, nehogy mint legújabbat és »a külföldi nimbus leple« alatt a hibátlan, a tökéleteset, a mintaszerűt véljék látni, és az ottani hibák, melyre senki rá nem mutat, újra ismétlődjenek. A hibák egy része a terven előre alig vehető észre, de a használatban, a gyakorlatban annál feltűnőbbek és kellemetlenek.

Bemutathatom, mert nemcsak az építésnél, hanem több évi gyakorlati használatban a kezelésnél a berendezés és szerkezetek minden részét, előnyeit és hátrányait volt alkalmam megismerni, melyeket a városi hatóságok és az építészek figyelmébe ajánlok.

Hogy egy színház minden tekintetben jól sikerüljön, ahhoz nemcsak egy modern színház berendezését kell ismerni, hanem a színházi életet, sőt az illető város közönségét is. Ez utóbbi dönti el a páholyok és a többi ülő- és állóhelyek számát és egymáshoz arányát is. Ezért a hatóságra — mint programadóra — és az építészre, mint tervező művészre, egyaránt nagy feladat hármlik, hogy számba véve minden a helyi viszonyokat jellemző tényezőt, ezt az építész a műben kellően érvényre juttassa.

A fő követelmények, melyeknek minden színház kell hogy megfeleljen, az, hogy czélszerű és megfelelő nagysága, szépsége mellett minden helyről jól lásson és haljon a közönség, és hogy a helyiségek czélszerű elrendezése mellett a legmesszebbmenő, a modern technika minden vívmányának felhasználásával a tűzbiztonsági követelményeket kielégítse.

A színház nagysága, a czélszerű térkihasználás, az előterek, folyosók, ruhatár, lépcsők, büffé kényelmes, praktikus és ügyes csoportosítása, avagy a tűzbiztonság ellen a kezdetben elkövetett hibák a legtöbb esetben még nagyobb anyagi áldozatok árán is pótolhatatlanok. És minthogy a színház hibái részben a programot adó város, részben az építészen rejlik, a felelőség így megoszolván, a hibáknak utólag nem akad felelős gazdájuk.

Első főkérdés, mily nagyra, hány személy befogadására legyen az épület alkalmas. Erre legjobb tájékoztatást nyújt az, hogy a körülbelül hasonló nagyságú, intelligenciájú város színháza mily nagy és vajjon megfelel-e? Így a pécsi 1000, a nagyváradai 1100 személyt fogadhat be. De a színház nagyságának megállapításánál nem a látogatottság átlaga a mérvadó, hanem figyelembe veendő a vidéki színházaknál oly ritka kasszadarabok, és hogy hírneves színészek vendégjátékánál, ugyanazon költségkiadás mellett, lehetőleg nagy közönség találjon helyet. És habár az

átlagos látogatottság gyér, mégis a fenti okból már, valamint a színházbajárás folytonos növekedésére, a lakosság szaporodására tekintettel, inkább nagyobbra épüljön, mint azt a pillanatnyi szükség követeli; hiszen nem 10—20 évre, hanem századokra épül. Ha nagyobb is az első befektetés, de ezzel a helyáradat olcsóbbá tehetők, és a látogatottság ez uton fokozható ismét ugyanazon napi kiadások mellett.

Igy a nagyváradai színháznak is valamivel nagyobbak kellett volna lennie.

*Fontos programpon*t a páholy, ülő- és állóhelyek egymáshoz arányának megállapítása. A vidéken aránylag sokkal több páholy kell, mint egy fővárosi színházban, mert mindenkit ismernek és a »noblesse oblige« sokkal jobban érvényre jut, mint a fővárosban. A vidéki színházélet anyagi biztosítékát rendszerint a páholybérlet nyújtja, és talán nem túlzok, ha azt mondom hogy nem lehet annyi páholy, melynek ne akadna bérlője.

E hiánya van a Szigligeti-színháznak is, hol a földszinten 10, az első emeleten 23, összesen 33 páholya van. Czélszerű ezért vidéki színháznál, hogy vagy a földszinten és I. emeleten köröskörül vagy esetleg a második emeleten is legyenek páholyok. Czélszerű továbbá a jó hely értékének kihasználása végett az első emeleti páholyok elé néhány sor ülőhelyet tervezni.

Hogy minden helyről jól lásson és haljon a közönség, ehhez a nézőtér és a páholyok körvonala jól megválasztott, kipróbált patkóalakban, a páholyok válaszfalát megfelelő és nagyrészt sugárirányban kell készíteni; az ülőhelyek megfelelő enyhe emelkedésűek és a jó hangfelfogás céljából a belső színházi nézőtér nagy menyezetet körülbelül a földszinti padozattal párhuzamosan a szinpad felé lejtésben készítjük; hasonló gyenge lejtésben vannak az egyes emeleti nézőtéri sorok is

Legyenek azonban akár páholyok, akár csak egyes ülőhelyek a II. emeleten, feltétlenül szükséges, hogy a második emeleti karzati (álló) közönség és az ülő közönség részére külön-külön lépcső álljon rendelkezésre, mert különben teljesen értéktelenné lesznek a II. emeleti első néhány sorbani nagyszámu, kitűnő és kedvelt ülések. Ez a Szigligeti-színháznál is ismét el van hibázva.

Továbbá lényeges hibája, hogy a földszinti és legnagyobb számú közönségnek nincsen külön büfféje, úgy hogy az első emeleti büffé és társalgóhoz csak a rosszul fűtött, hideg foyer-n (előcsarnokon) át juthatni csak, a mi az egészségre veszélyes, mivel télen a jól fűtött meleg nézőtérből könnyű ruhában kijőve, a hidegebb előcsarnokban a meghűlés egészen természetes. Ha pedig ez ellen némileg is védekezni akar a közönség, úgy előbb kénytelen sok idővesztés és kellemetlenséggel a ruhatárból a ruhát kikérni és később ismét átadni.

Ezen segíthetünk, ha vagy a földszinten is gondoskodunk büfféről, vagy ha az első emeletre külön belső és így melegebb folyosó és lépcső vezet. És csak, ha egyéb előnyök, okok szólnak a mellett, hogy az első emeletre vezető lépcsők az előcsarnokból nyiljanak, még akkor is több kisebb előtér, kettős és hármas ajtókkal és az előcsarnoknak egész előadás tartama alatt megfelelő teljes fűtése által kell lehetővé tenni, hogy az emeleti büffét a földszinti közönség könnyű szerrel elérje.

A szinpad nagy kiállítású darabokhoz 9.00 és 21.00 méter mérete mellett kicsiny. A földszinti folyosó épen a középső főbejáratánál, hol legsűrűbb a közlekedés és a torlódás leg-

nagyobb, csak 2.00 méter széles, melynek legalább 2.50 méternek kellene lenni, mert csak ily módon érhető el az, hogy előadás végén a gyors távozáskor összetorlódások elő ne fordulhassanak.

Rendkívül kellemetlen a földszinti folyosók tulságos keresztirányú lejtője, és ha elég durva, érdes szőnyeg nem lenne kiterítve, a járás a színház e főhelyén veszélyes lenne. Ezen lejtés felesleges és csakis azon célból létesült, hogy kifelé az utcára egygyel kevesebb lépcső kelljen, csak hogy a magasságkülönbség egy részét ily módon eloszlatni, rossz megoldás.

Szerkezeti hiba és hasonlóképen *veszélyes az*, hogy a földszinti páholyokból egy-két lépcső vezet a folyosóra, úgy hogy e szokatlan lépcső baleset okozója is lehet.

Egy *színház tűzbiztonságánál* a czélszerű építés-, berendezés- és felszerelésnél a következő fő elvek veendőek figyelembe. Az egész épületben lehetőleg tűzbiztos anyag, kő-, téglá-, vas-, beton- stb. szerkezetek használandók, a fa lehetőleg mellőzendő. Így a nézőtér csakis az ülőhelyeknél van fa és kárpit; minden egyéb — így a páholyok vékony válaszfalai is — tűzbiztos anyagból (rabitzfal) valók. A nézőtér feletti nagy menyezet vas fedélszerkezetre függesztett tűzbiztos rabitz menyezet. További követelmény, hogy az épület két főrésze, t. i. a nézőtér és a szinpad tűzbiztosan egymástól el legyen választva, mely célból a nézőtér és szinpad közt a tető fölé érő tűzfal vezet, melyben csakis a nagy vasfüggönytel teljesen elzárható szinpadnyílás és oldalt 1—1 önmagától csukódó erős vas ajtó van.

A vasfüggőnyt egy emelő szerkezettel egy ember könnyen kezelheti, mivel az ellensúlyok folytán nem a vasfüggöny súlyát, hanem csakis a surlódást kell legyőzni. E függőny a szinpadról, az alsó szinpadról és végre a tűzbiztos folyosóból néhány pillanat alatt könnyen lebecsajtható.

(Vége köv.)

HIREK.

Előléptetések. Fischer Géza bajai állomás-felügyelő gyakornok állomásfelügyelővé. Komlósy Péter bajai váltóőr és Sipos Gáspár málházó a II. rangfokozat 3-ik osztályába léptek elő.

Magyar név. Nagl József úgy a saját, mint kiskoru Mária és Anna leányainak vezeték nevét »Nádasra« változtatta.

Névmagyarosítás. A névmagyarosítási akció a legjobb uton halad előre. A kereskedő ifjak egyletében, mint értesülünk, eddig negyvenöt egyén jelentkezett, hogy idegenhangzásu nevét magyarra változtatja.

Eljegyzés. Rózsa Dezső bajai nyomdász eljegyezte Meleg Irén kisasszonyt.

Közvacsora. A »Bajai Polgári Olvasó Egylet« ez év február 1-én közvacsorával egybekötött táncmulatságot rendez. Bővebb megtudható a kibocsátandó meghívóból.

A bajai izr. nőegylet vezetője már nagyban fáradozik a f. é. február hó 6-ára tervezett műkedvelői előadás sikerén. Mint értesülünk ez alkalommal a »Durand és Durand« című francia bohózat kerül színre.

A bajai keresk. ifjak egylete f. é. február 22-ére tűzte ki az ideai táncmulatságot, melyet mint minden évben, az idén is művészteljes előadás sikerén. Mint értesülünk ez alkalommal a »Durand és Durand« című francia bohózat kerül színre.

A bajai kereskedelmi és iparbank f. évi február hó 21-én, délelőtt 10 órakor az intézet helyiségében tartja 35-ik rendes évi közgyűlését.

Eljegyzés. Szalay Andor fűszerkereskedő eljegyezte Szauder Irén kisasszonyt, Szauder Sándor előkelő asztalos-iparos kedves leányát.

A Bajai Ipartestület a Körrel egyetemben saját házalapja javára, 1904. január hó 23-án, este 8 órakor a «Bárány Szálloda» összes termeiben színi-előadással egybekötött jótékony-célú zártkörű táncestetélyt rendez. Belépti-jegyek előre váltva az első öt sorban 2 K., a 6—9. sorban 1 K 60 f., a többi sorokban 1 K 20 f. Földszinti állóhely 1 K. Karzati jegy 80 fillér. — Este a pénztárnál 40 fillérrel több. — A meghívó kívánatra előmutatandó. Jegyek előre válthatók: Csermák Sándor, Fischer Béla, Klein Rezső urak üzleteiben és Czérnay Imre ipartestületi elnöknel. Felülfizetéseket köszönettel fogadnak és hírlapilag nyugtáznak. Akik tévedésből meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, jelentsék be az elnöknel. Főpróba január hó 21-én este 8 órakor. Belépőjegy 20 fillér. — Műsor: «Váróteremben.» Vigjáték egy felvonásban. Irta: Müller Hugó. Magyarosította Sz. K. Személyek: Csegei Sándor Purda Gyula úr, Margit Buday Irén k. a., Pinczér Csatlós Béla ur. Történik egy vasúti első osztályú váróteremben. «Az első férj.» Vigjáték egy felvonásban, Bayor után francziából. Személyek: Blanchet, nagykereskedő Herpay Dezső úr, Arzenie, felesége Köbling Berta k. a., Victor, ennek fia első férjétől Stráhl István úr, Juliette, Blanchet unokahuga Ziech Böske k. a., Bonin Loób József úr.

Közgyűlés. A »Casinó« f. hó 17-én délután 4 órakor tartja saját helyiségében rendes évi közgyűlését, a következő tárgysorozattal: 1. Számadás a múlt évről. 2. Költségvetés a folyó évre. 3. Tisztujtás.

A kertmunkásiskola megnyitása. A város áldozatkészségéből épült kertgazdasági iskola most nyílik meg ünnepélyesen. Az iskola telepét három év alatt rendezték be. Van internátusa és megfelelő tantermei s gazdasági felszerelése. Az iskola megnyitására Tallián földművelésügyi miniszter Molnár István gyümölcsészeti kormánybiztost küldte ki.

A Bajai Jótékonycélu Leányegyesület műkedvelői előadása alkalmából felülfizető nemeslelkű adakozóknak a folyton beérkező újabb adományok miatt csak most mondhat szíves adományaikért hálás köszönetet. Felülfizettek: Dankó Lajos zenekara 30 kor., Dr. Reich Aladár 20 kor., Öhler Ilona, Rosenberg Adrienne, Oblath Lázár, Székely Alfréd és Leó, Szász János 10—10 kor., Krausz Jakabné, Schön Antalné, Dr. Raisz Sándor, Dr. Hegedűs Aladárné, Schön Ödönné 6—6 kor., Reich Vilmosné, Dr. Rosenberg Samuné, Weidinger Herman, Weidinger Dezsőné, Dr. Koller Imréné, Dr. Herman Adolfné, Bokor Oszkár, Krahl Ilonka, Zweig Morné, Reich Gyuláné 5—5 kor., Reich Ignáczné, Rosenberg Morné, Somogyi Emilné, Brust Adolfné, Vámosi Manóné (Prigl.-Szt.-Iván), Reich Vidorné, Somogyi Gyuláné, Hesser Gyuláné, Pollák Lajosné, Gyarmati Emilné, Pollák Bernátné, Weisz Józsefné, Dr. Bruck Samuné, Rosenfeld Ignáczné, Dr. Bérczi Albertné, Fischer Béláné 4—4 kor., Schwartz Elza, Schön Géza. N. N., Szűcs Ödönné, Grünhut Jakabné, Dr. Kelemen József, Dr. Szirmai Vidor 3—3 kor., Wiesel Dávidné, Öhler Gyula, Rosenberg Mátyás, Milkó Vilmosné, Rosenberg Jakabné, Schön Ábrahám (Bikity), Fischer N., Fischhof Ignác, Erdélyi Gyuláné, Bossányi Józsefné, Bruck Pálné, Taussig Jakabné, Baron Vilmos. F. S., Pollák Illésné, Goldreich József, Dr. Róna Dezső, Kazal József, Weidinger Benő, Weisz József (Szuszina-Gyurgyenovác), ifj. Wagner Antal 2—2 kor., N. N. 1 kor. 20 fill., Podvinecz Mór, Kubinszky Aladár 1—1 kor., P. Á. (Budapest), Breitner és Hirnstein (Budapest), özv. Reich Bernátné 5—5 kor.

Schlieszer Margit k. a. gyűjtése: Paschkesz Leó és neje (Bécs), Heinschl és Tsa (Bécs), Fröhlich Arnold (Bécs), Rott és Tsa (Bécs), Deutsch Henrik (Bécs), Márkus és Szendrei (Budapest), Taussig I. és Fiai (Budapest)

10—10 kor., Weisz Henrik (Bécs), Steinhoff B. (Bécs), Frisch N. (Bécs), Mangold és Weisz (Bécs), Schingoff N. (Bécs), Pollák Friedrich (Bécs), Goldstein N. (Bécs), Lóvy E. (Bécs), Altar Prosnitz (Bécs), Éliás Mór (Budapest), Fischer és Kohn (Bpest), Porges B. (Bpest), Schlieszer Miksa, Schlieszer Margit 5—5 kor., Kohn és Schiff (Bpest) 4 kor., Pollák Herman (Báttaszék), N. N., N. N. 3—3 kor. Összesen 476 kor. 20 fill., melyért az Egyesület ez úton újból hálás köszönetet mond.

Gyermeknaptár. A bajai »Állatvédő Egyesület« a napokban 1000 darab, az »Országos Állatvédő Egyesület« kiadásában megjelent Gyermeknaptárt osztott ki részben az egyesület tagjai, részben a helybeli elemi iskolák növendékei között. Együttal kiosztott 500 darab »A madarak védelme« című népiskolai természetrajzi leckét is, melyet Demuth Gyula tanító írt, s melyet a bajai Állatvédő Egyesület kiadásra érdemesnek talált. Az egyesület vezetősége ily úton is terjeszti azon szép állatvédelmi eszméket, melyeknek minél tágabb körben híveket szerezni legfőbb kötelessége.

Megtalált ékszer. Schön Antal bankigazgatónak még 1902-ben eltűnt egy 300 koronát érő, briliánsal kirakott arany melltűje. Mint a rendőrség velünk közli, a tű megkevert, a tettes ellen meg bűnvádi följelentést tettek. Csak arra volnánk kíváncsiak, hogy ki az a »szép maszk«, hogy a rendőrség titokban tartja a nevét.

Közgyűlés. A bajai 1848/49-es honvédek segélyző bizottság vasárnap f. hó 17-én délután 2 órakor tartja az ipartestület helyiségében évi közgyűlését. Ez alkalommal fogja jelenteni a pénzkezelő bizottság, hogy 1903. évben tagdíj címén befolyt 988 k. 60 f., adomány címén 204 k. 10 f., az 1902. évről a takarékpénztárban visszamaradt tőkeösszeg 40 k., — összes 1230 k. 70 f. — Ez összegből pénzbeszedőnek 108 k. 76 f., nyomtatvány és könyvkötő számlára 12 k. 50 f. fizettetett ki, továbbá a következő aggastyán honvédek részesültek a következő segélyben: Taub József 12 k. 54 f., Tury János 90 k. 72 f., Rác György 90 k. 72 f., Simonovits Antal 90 k. 72 f., Militza Ágost 90 k. 72 f., Juracsek József 90 k. 72 f., Wollner Jakab 90 k. 72 f., Németh István 90 k. 72 f., Nuszpel Antal 90 k. 72 f., Pallovits Antal 90 k. 72 f., Kronenwetter Lipót 90 k. 72 f., Vinkó Márton 56 k. 74 f., Bereczky Balázs 43 k. 46 f., Matus Antal 29 k. 21 f., Szabó János 36 k. 65 f., Mezey István 21 k. 61 f. Takarékpénztárba visszahelyezett kamat 2 k. 63 f. Összesen 1230 k. 70 f. Aggastyán szegény honvédek nevében úgy a kegyes adományokért, mint a havi 20 filléres tagdíjakért ezennel nyilvános hálás köszönetet mondunk, kérve a nagyérdemű közönséget és társas egyleteket, hogy aggastyán honvédeinket — kik közül egyesek az életfentartáshoz szükséges mindennapi kenyeret is nélkülözni kénytelenek, — a jövőben is pártfogolni és támogatni kegyeskedjék.

A segélyző bizottság.

Kispesti tolvajok Baján. E hó 11-én este a vasúti állomáson posztoló rendőr megszólított három suhancot, hogy mi járatban jöttek Bajára? A kérdésre olyan zavaros választ adtak, hogy a rendőr bekísérte őket. A rendőrségen aztán kisért, hogy mind a hárman, névleg Szekeres István, Bobém Ferencz és Beutelbeck Antal kispesti inasok, továbbá az is, hogy az úti költséget Szekeres István szerezte és pedig oly módon, hogy gazdája: Tóth István sütő-iparos lakásába betört s onnan egy csomó pénzt és egyéb apróságot lopott. A pénzből 167 kor. 45 fillért találtak nála. A jómadarokat a pestvidéki ügyészséghez kísérték.

Vasárnapi krónika. A kiscsávolyi Grünfelder-féle korcsmában két legény hatalmas skandalumot csinált. Nevezett korcsmában csendesén ült és idogált több vasuti alkalmazott és munkás. Nevezetesen Schlezák Mihály, Maros János, Sipos Gáspár, Fenyvessi Lukács, Pauk Péter, Pauk Mihály és Szeile Mátyás. Egyszerre csak nagy robajjal fölnyílt a korcsmaajtó és belépett Evetovics János és Bagócki Sándor. Alig voltak néhány pillanatig a korcsma szobában, verekedés kezdődött. Leütötték a lámpát és több vasuti munkást megsértettek, közöttük Maros Jánost és Schlezák Mihályt megszurkálták. A súlyosan sérült Schlezákot a közkórházba szállították. Az ügyben a vizsgálat folyik.

Kéménytüz. Reichenberg Antal lakásának kéménye kigyulladt és a tüzet csak nagynehzen oltották el. Nagyobb baj nem történt.

Meglopott kávéleány. Schmidt Apollóniának, a Nemzeti szálloda kávéházának kávéleánya panaszszal járult a rendőrséghez. A cselédszobában levő szekrényben tartotta az ékszereit. Ezek között volt egy negyven koronát érő aranylánca s ezt, ezideig ismeretlen tettes ellopta.

A rendőrség raktára. Ha belép a jámbor halandó a rendőrőrmester szobájába, sok furcsaságot talál ottan. A fogason lóg egy ütött, kopott sárga szalmakalap. Ha az ember rá néz, szinte fázik. Januárban szalmakalap! Valami szegény alak, akinek nem jutott téli kalapra, még ezt is elvesztette. Egy törött ráspoly mellett szerényen meghuzódik egy ridikul. Az előbbi valami meghiusult betörésből származik, míg az utóbbit a színházi pánik alkalmával egy ijedős hölgy hagyta hátra. Legujabban ott terpeszkedik egy hatalmas koffer is. Ezt egy hűtelen házi szolga lopta el, de nem úgy, hogy rendőri kézre került volna.

Lopás a tégláégetőben. Király Béla panaszt emelt a rendőrségnél, hogy téglaházánál a cserépszállító fészerből egy csákányt és emelő rudat lopott el ismeretlen tettes.

Jönnek a zsandárok. Mint értesülünk, nemsokára jönnek Bajára csendőrök. Hírforrásunk szerint öt csendőr jönne a város belterületére. Ezt nem tudjuk megérteni. Tudtunkkal a közgyűlés elvi határozata szerint a külterületre jönne két 5—5 főből álló őrs, a belterületre pedig egy 8 főből álló csendőrőrs. Azt hisszük tehát, hogy a hír korai és téves.

A varázstyuk. Szabadkán Tumbáczi Mihályné 800 koronát csalt ki Kocs Márk Józsefnétől azzal az ürügygyel, hogy van neki egy varázstyukja, majd az megkésztet. Az ügygyű asszony nem járt iskolákat, mint a szerb pénzügyminiszter, a kit Tumbáczi be nem csaphatott volna, még kevésbbé műveli az ornitológiát. Ellenben téli estéken még most is falja libalábon forgó várról, üveghegyről, tenger alatti palotáról, s titokzatos erejű lényekről szóló történeteket. Atadta Tumbáczi 800 koronát, s várta, hogy a varázstyuk minden koronából kettőt csináljon, kifogástalan évszámmal, verettel és körirattal. Sokáig várt, mert a ravasz Tumbáczi egyre biztatta, hogy idő kell a dologhoz s nagy óvatosság, azután meg a varázstyuk nem szokta elhamarkodni a dolgot. Végre elunta s Tumbáczi följelentette csalásért. Kissé elhamarkodta a dolgot, mert hátha nem a varázstyuk volt a hibás, hátha megzárult koronákat adott át kiköltés végett.

Hölgyek öröme! Legjobb szer az egész világon a bajai Dr. Lehman arckenőcs, mely pár napi használat után megifjítja az arcórt eltávolít redőket, szeplőt, májfoltot, bőrtkát (Mitesser.) Egy tégely ára 1 korona, csak nevem és arcképeimmel ellátott tégelyt fogadjunk el! Gyarmati Emil városi gyógyszerésztára a Szent-Háromságok Baján.

Verseny a fővárossal! Sternfeld Vilmos diszmű kereskedő, kinek jó ízlése ismeretes a közönségnél ebben az évben különösen ki-tüntette magát, és a közönségnek kellemes meglepetése lesz azt a nagy és izlésteljes árukatárt megtekinteni, melyet a legkülön-bözőbb ajándékok számára beszerzett. Meg lehet győződni, hogy ott, úgy gyermekek, mint nők és férfiak részére alkalmas tárgyak talál-hatók, a mik valóban a fővárossal versenyez-hetnek. Majolika, porcellan étkező terítékek, Berndorf-féle Chinaezüst, bronzáru, faáru, dísz-és virág kosarak, fali diszek, Ditmár-féle asz-tali és függőlámpák és gyermekjátékok leg-nagyobb választékban kaphatók.

NYILT TÉR

Ezen rovat alatt közöltékért a szerkesztőség nem vál-lal felelősséget.

Minden külön értesítés helyett ezúton kö-zöljük, hogy Hermann Matild és Kulka Sándor jegyesek.

Baja, 1904. január hó.

Feltűnő ujdonság!

DELICE

— Minden hirdetés felesleges. —

A dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

Legjobb valódi francia szivar-kapapir és szivarkahüvely kap-ható az ország minden különlegességi árúdjában.

5 koronáért

küldök 4 és fél kiló (kb. 50 db) kevéssé megsérült — finom, enyhe

pipere-szappant

rózsa, liliumtej, orgona, ibolya, jászmin és gyöngyvirágból szé-pen összeválogatva. A pénz előleges beküldése esetén vagy utánvétellel küldi

Denker J. Hernád-u. 54.

10—2

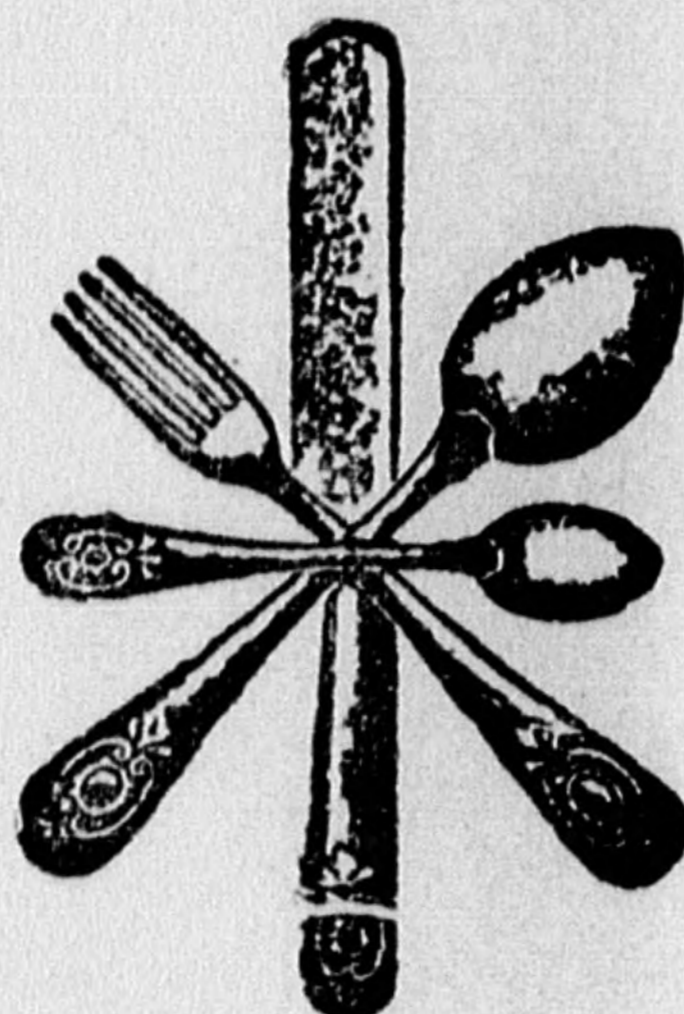
Zongorák, Cimbalmok,

H e g e d ű k,

csakis elsőrangú gyártmányok

Wagner Antalnál Baján.

Egy háztartási mérleg i n g y e n !

Mesésen olcsó árak mellett kül-döm[szét túlhal-mozott raktárból világhírű kiváló-ságukért általá-nosan kedvelt

mexikói ezüst árúimat

és pedig:

- 6 darab mexikói ezüst asztali kést,
 - 6 » » » evővillát,
 - 6 » » » evőkanalat,
 - 12 » » » kávéskanalat,
 - 6 » kiváló desszertkést,
 - 6 » » desszertvillát,
 - 1 » mex. ezüst levesmerítő kanalat,
 - 1 » » » tejmerítőt,
 - 2 » eleg. szalon asztali gyertyatartót
- 46 darab összesen csak 6 frt 50 krajcár.

Minden megrendelő ezenkívül jutalom-képen egy szavatosság mellett pontosan működő 12½ kiló hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minősé-geért 23 évi jótállást vállalok.

Szétküldés a pénz előleges megküldése esetén, vagy utánvétellel történik az európai raktárból.

Denker József

központi forgalmi árúháza

BUDAPEST, Hernád-u. 54. 10—1

3 frt 40 kr.

utánvétellel egy vég szepességi vászon, 6 teljes férfi vagy női ingre 90 cm. széles kitűnő minőségben, 5 évi jótállás-sal, — számos elismerés.

4 frt 50 kr.

utánvétellel egy elegáns férfi öltönyre 3 mtr divatos szövet egy elegáns férfi öltönyre tetszés szerinti színben kapható DENKER JÓZSEF-nél BUDAPEST.

VII., Hernád-u. 54. 10—2

LEGJOBB a dr. Forti-féle

SEBTAPASZ.

Még eddig semmiféle tapasz nem érte el ennek a jó hatását!

Forti László eredeti gyártmánya.

Rendkívüli gyógy- és fájdalomcsillapító hatása min-dennemű **sebeknél, égéseknél, daganatoknál** stb. Azonnal csillapítja a fájdalmat, oszlatja a daganat-ot és rögtön gyógyítja a sebet anélkül, hogy vágni kellene. **A női emlőgyulladásnál** biztos eredménnyel alkalmaztatik. Ára 2 kor., kisebb 1 kor. és a leg-kisebb 70 fillér. Kapható a gyárban, **Forti László** Buda-pest, II. ker. Iskola-utca 24. szám és a főraktárban Buda-pestben, **Török József** gyógy-tárában, Király-u. 12., vala-mint **Budapestben** minden és a vidéken a nevezete-sebb gyógytárakban.

Az eredeti dr Forti-féle sebtapasz külső csomagolásán, mely **Forti László** F. L. betűvel van lepecsételve, az itt is látható védjegyet, sajátkezű aláírását a budapesti kereske-delmi és iparkamara 6080/1899 sz. végzésével meg-erősítette.

A számtalan értéktelen és ártalmas utánzatok arra indítottak, miszerint az utánzó ellen a törvényes lépéseket megtegyem és ezek alapján a budapesti büntető bír. járásbíróóság 1899. június 30-án kelt B. XI/2. számú végzésével a tapasz hamisítóját, Fort Györgyöt, a tapasz további készítésétől szigorúan eltiltotta és elítélte.

10—8

Hirdetések

felvétetnek

a kiadó-

hivatalban.

Pártoljuk a honi ipart!

A legjobb

Író ténták „STELLA” védjeggyel

Másolható ténták „STELLA”

Szines ténták „STELLA”

Tusoldat „STELLA” védjeggyel

készülnek a „STELLA” vegyészeti gyárban

BUDAPESTEN.

Főraktár:

Ifj. WAGNER ANTAL papirkeres- kedésében

B A J A.

52—33

Pártoljuk a honi ipart!